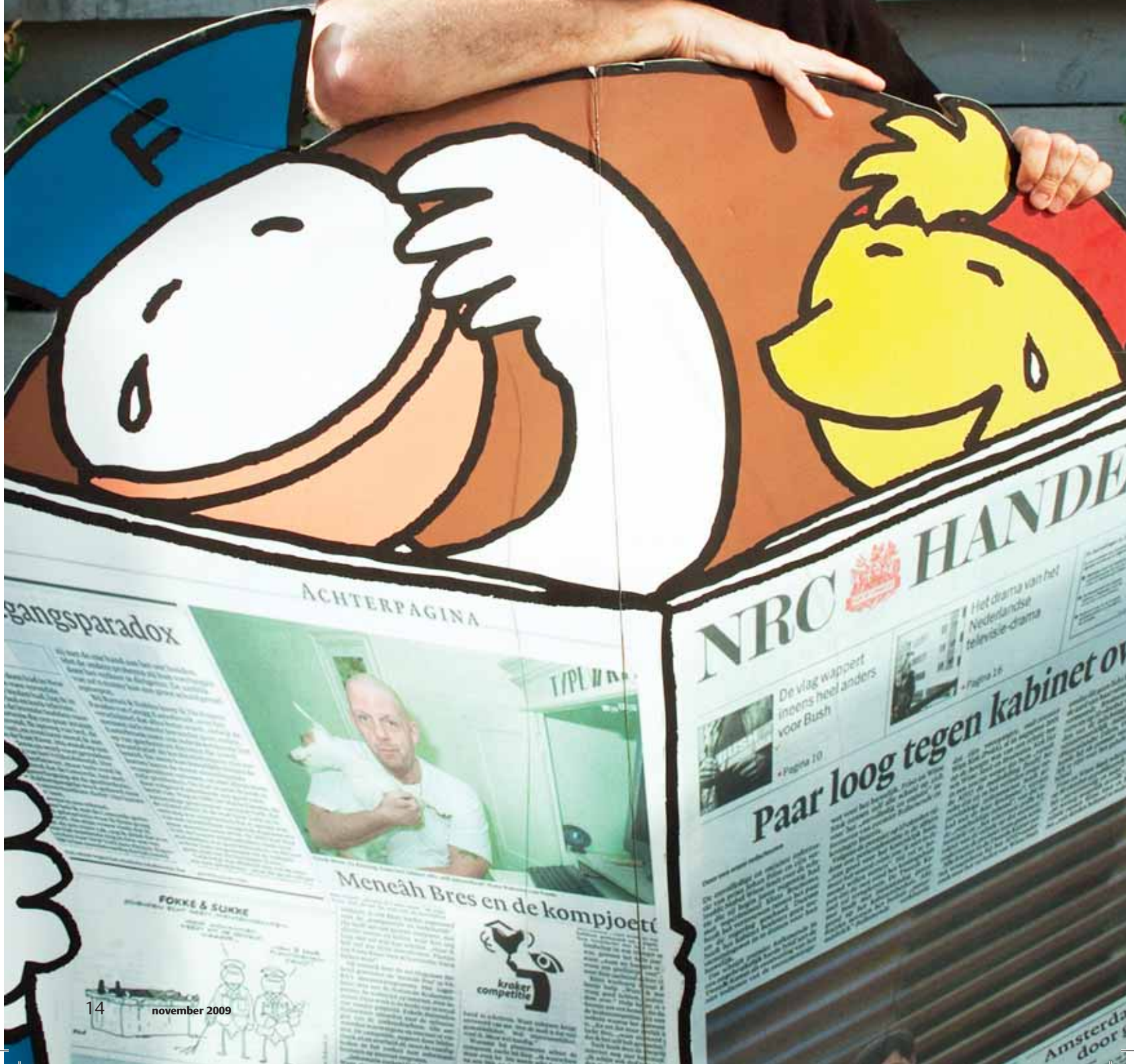

‘Je verdient meer
als je risico durft
te nemen’

Elke anderhalf uur een DEADLINE

De haat-liefdeverhouding van striptekenaar Jean-Marc van Tol met het ondernemerschap.

Jean-Marc van Tol, tekenaar van onder meer Fokke & Sukke, houdt niet zo van interviews. Da's een hoop marketing. Personeelszaken en boekhouding zijn evenmin zijn ding. Liever is hij creatief bezig. "Ik wil alles zelf doen, maar dat kan niet."

‘Vroeger hadden we mokken, mousepads en dat soort dingen, maar dat hebben we een beetje laten versloffen’

De striptekenaar zit tussen honderden stripboeken, agenda's, kalenders, en zelfs badhanddoeken (ideetje van de *NRC Handelsblad*). Hier, in het kantoorpand achter zijn woning in Soest, runt Jean-Marc van Tol samen met medewerkers Kenny en Yvette de uitgeverij Catullus, vernoemd naar de Romeinse dichter die hij zo bewondert. Hij is behalve tekenaar van *Fokke & Sukke* ook ondernemer.

Wanneer besloot je ondernemer te worden?

“Ondernemerschap heeft vanaf mijn jongste jeugd in me gezeten. Op de middelbare school verkochten Ronald Giphart en ik schoolkrantjes; met het verdiende geld organiseerden we weer feestjes waarvoor mensen entree moesten betalen. Sinds 1989 sta ik bij de Kamer van Koophandel

ingeschreven, omdat ik toen strips schreef voor striptekenaar Carol Voges in het personeelsblad van Esso. Zij wilden alleen zaken doen met serieuze partijen, dus moest ik zpp'er worden, hoewel dat toen nog niet zo heette. Twee jaar geleden ben ik met de uitgeverij begonnen. Ineens kreeg ik een ander soort bedrijf. Moest ik me gaan bezighouden met voorraden, voorinvesteringen en inschattingen voor het komende jaar. Dat is veel serieuzer dan wanneer je alleen ideeën verkoopt en leeft van je creativiteit zoals ik de twintig jaar daarvoor had gedaan.”

Waarom een eigen uitgeverij?

“Ik was het vertrouwen in de uitgeverij waar ik tot dan toe zat, kwijtgeraakt. Dat kan gebeuren, dat je je op een gegeven moment niet meer thuisvoelt bij een club

waar je tien jaar hebt gezeten. Het is prettig als startende auteur bij een ervaren uitgeverij te zitten, want je hebt dan nog geen idee van hoe het reilt en zeilt in de boekenwereld. Nu ben ik altijd wel redelijk betrokken geweest bij de verschillende stappen in het uitgeefproces, zoals het aanleveren bij de drukker en de promotie. Eigenlijk is de stap die ertussen zit alleen nog het bepalen van de oplage, en in mijn ogen durfde mijn vorige uitgeverij De Harmonie geen risico te nemen. Zo kon het zijn dat de strips van Fokke & Sukke heel snel waren uitverkocht en dat er een herdruk moest komen. Dat is best stoer, maar minder leuk was dat we met kerst uitverkocht waren. De Harmonie is ook uitgever van onder meer de Harry Potter-boeken, dus ik begreep niet dat ze het risico niet durfden te nemen. In mijn ogen verdienen je

meer als je risico's durft te nemen. Dus besloot ik het zelf te gaan doen."

Valt het je mee of tegen?

"Het is prettig om voor jezelf te beginnen. Ik dacht een goed idee te hebben over hoe de boekenwereld werkt, maar er zitten veel meer haken en ogen aan dan ik dacht. Als ik niet zo ontevreden was geweest over mijn vorige uitgever en ik had toen geweten wat ik nu weet, dan weet ik niet of ik het wel gedaan had. Ik heb namelijk altijd van boeken en strips gehouden, heb een heilig ontzag voor het fenomeen boek. Op het moment dat je uitgever wordt, verlies je dat ontzag, want het gaat niet meer om het doorgeven van kennis, maar om geld en producten. Het boek wordt een 'titel' waarover je moet onderhandelen. Ik had vooraf gedacht dat iedereen in de boekenwereld hetzelfde ontzag voor boeken had, maar dat blijkt helemaal niet zo te zijn. Daarnaast merk ik dat de afgelopen twee-en-half jaar de boekenwereld onder druk is komen te staan van de technologische ontwikkelingen, zoals onlineverkoop en e-books."

Ga je zelf ook mee met die digitalisering?

"Ja, er zijn boeken van ons als e-book te koop, en we hebben bijvoorbeeld niet zo lang geleden een iPhone-applicatie van Fokke & Sukke gelanceerd. Daar hebben zich nu zestigduizend mensen op geabonneerd, die krijgen elke dag gratis een Fokke & Sukke-tekening op hun telefoon. Dat doen we gratis, omdat ik nog niet weet hoe en waarom ik daar geld voor moet vragen. Ik zie het meer als een marketingtool dan een middel om geld te verdienen. Ik denk dat het nu interessanter is een fanbasis te creëren; in een ander stadium van het proces bekijken we hoe we er geld mee kunnen verdienen. Op dit moment zie je dat bijvoorbeeld betaalde e-books nauwelijks oplage of volume hebben, ze worden nog vrijwel niet gedownload."

Waar liep je tegen aan toen je de uitgeverij begon?

"Drukte, totale gekte en chaos. Dat had te maken met het organiseren van bezigheden. Elke dag heb ik zo'n drie tot vijf deadlines,

dat komt neer op ongeveer elke anderhalf uur. Daartussendoor moet ik de uitgeefzaken doen en dat kost meer tijd dan ik dacht. Als alles goed gaat, is het te doen, daar had ik van tevoren niet zo veel rekening mee gehouden. Ik heb er beter mee leren omgaan, doe bijvoorbeeld nu alles digitaal. Vaste klanten weten dat ze me niet moeten bellen, want daar word ik niet gezellig van. Boekwinkels mailen hun bestellingen, dan kan er weinig mis gaan, omdat alles op papier staat. Dat werkt heel prettig."

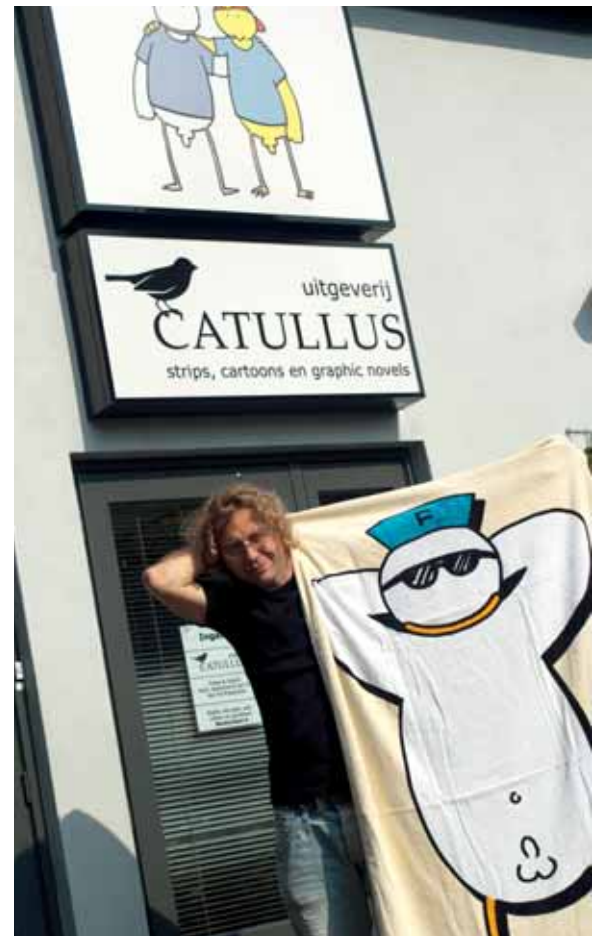
Hoeveel mensen werken er bij de uitgeverij?

"Ik heb drie mensen in dienst. Yvette werkt hier al meer dan tien jaar, Kenny ook al twee jaar, en ik heb iemand die een dag per week voor de uitgeverij komt. Ik zit op dit moment op een tweesprong, ik kan nog wel iemand gebruiken, maar dat moet iemand zijn die ervaren is en kan tekenen. Op dit moment neem ik geen opdrachten aan, terwijl er toch elke dag zo'n twintig tot zelfs tachtig verzoeken binnenkomen. Meer dan de helft zijn aanvragen voor bruiloften of vertrekkende collega's, die doe ik sowieso niet, maar er zitten ook interessante opdrachten tussen die ik wel zou willen doen."

"Marten Toonder, de maker van de Bommel-strips, heeft dat ooit ook gedaan. Hij haalde bij Toonders Studio's 120 mensen binnen die voor hem tekenden. Fokke & Sukke staan op zijn plek in *NRC Handelsblad*. Ik zou het ook kunnen doen. Dan begin je als striptekenaar en word je uiteindelijk manager en gaan veel zaken buiten je om. Ik wil alles zelf doen, maar dat kan niet. Ik probeer zaken uit te besteden, maar als ik dat te veel doe, word ik overbodig. Ik vind het juist erg prettig dat het mijn ding is. Ik ben er nog niet uit welke kant het op moet. We willen al een tijdje tekenfilms maken, de uitwerking daarvan is iets dat we zouden kunnen uitbesteden."

Hoe regel je de zakelijke kant van je bedrijf?

"Dat heb ik allemaal uitbesteed. De boekhouding is op zichzelf niet ingewikkeld, want dat houdt het Centraal Boekhuis allemaal bij. Yvette verstuurt de facturen; daar zijn we niet veel tijd aan kwijt. We ▶

Jean-Marc van Tol

Jean-Marc van Tol (1967) studeerde af bij Prof. Dr. Herman Pleij als neerlandicus, met als specialisatie Middeleeuwse Letterkunde. Zijn belangstelling voor strips en sprookjes kan worden teruggevoerd op zijn studietijd. Tijdens die periode leerde hij John Reid en Bastiaan Geleijnse kennen, met wie hij *Fokke & Sukke* maakte voor het Amsterdamse studentenweekblad *Propria Cures*. Naast *Fokke & Sukke* tekent Jean Marc van Tol ook de strookjes- en sprookjesstrip *Kort & Triest*. Sinds 2007 geeft hij zijn stripboeken zelf uit via Uitgeverij Catullus. Hij werkt op dit moment aan een graphic novel over de totstandkoming van *Fokke & Sukke*. Die verschijnt in november.

► hebben mazzel dat we geen wanbetalers hebben, dus het gaat allemaal redelijk vanzelf. Wat mijn pensioen betreft, weet ik dat het geregeld is, maar hoe? Geen idee. Mijn accountant heeft dat een paar jaar geleden goed geregeld, mijn vriendin heeft toen aangegeven dat er niet belegd mocht worden, maar dat het allemaal zeker moest zijn. Ik weet dat het is geregeld, maar heb geen idee hoe en wat. Dat hoeft ook niet, want dat soort zaken vind ik vervelend.”

Van Fokke & Sukke is er veel merchandise. Hoe heb je dat geregeld?

“Niet zo goed. Vroeger hadden we mokken, mousepads en dat soort dingen, maar dat hebben we een beetje laten versloffen. We doen eigenlijk wat er op ons pad komt.

We krijgen veel van dat soort aanvragen, maar dan zie ik altijd de dollartekens in de ogen van die mensen en daar heb ik geen zin in. De badhanddoeken waren een idee van NRC Handelsblad, dat hebben we gewoon voor de lol gedaan. We hebben in print wel serieuze merchandising zoals kalenders, schoolagenda's en kaftpapier. Dat wordt geregeld door Interstat, een commerciële partij die daarin is gespecialiseerd. Dat doen we niet zelf, omdat bijvoorbeeld een scheurkalender heel bijzondere handel is. Daar heeft Interstat meer kaas van gegeten dan wij, uiteraard krijg ik daar wel de royalty's van.”

Waar ben je het meest trots op?

“*Strips in Stereo*. Zonder twijfel. Dat was een vreselijk leuk project. Striptekenaars

zijn bijna allemaal met elkaar bevriend. Het is een bijzonder wereldje. Grappig is ook dat ze vrijwel allemaal veel van muziek weten.

Ik heb een aantal collega's gevraagd hun favoriete nummer te verstrippen. Dat heb ik in boekvorm uitgegeven, waarbij de nummers op een cd in het boek zitten. Ik wilde dat met alle rechten goed regelen, maar dat bleek wat lastig met internationale nummers, dus werden het Nederlandse songs.

De presentatie van het boek vond plaats in Paradiso; de songs werden daar uitgevoerd door de originele artiesten.

Op een groot scherm werden animaties vertoond van de strips. Werkelijk kippenvel. Dat was echt het hoogtepunt van mijn carrière.” ■